

doi: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2018.01.052>

УДК 346.16

Деревянко Богдан Володимирович (ORCID 0000-0001-7408-8285),
д.ю.н., професор, професор кафедри господарсько-правових дисциплін Донецького
юридичного інституту МВС України
Туркот Ольга Андріївна (ORCID 0000-0003-4505-3096),
к.ю.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх справ

ПРО ВИЗНАННЯ ВИДОБУТКУ («МАЙНІНГУ») КРИПТОВАЛЮТИ ВИДОМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми та аналіз останніх досліджень і публікацій. У попередній роботі, присвяченій дослідженню правового регулювання здійснення в Україні операцій із криптовалютою на прикладі біткойну, зокрема виявленню ризиків таких операцій, вказувалося на існування значної кількості питань, що потребують окремого розгляду. Серед них питання: визначення правового режиму інструменту криптовалюти, порівняння її із класичною валютою; правового статусу «ферм криптовалюти»; правового режиму (у тому числі на відповідність законодавству) операцій із видобутку (вирахування, «майнінгу») криптовалюти; обґрунтування легітимації чи заборони обігу криптовалюти; оподаткування операцій із криптовалютою у випадку їх легітимації; боротьби із купівлею зброї, наркотиків, фінансування тероризму тощо за криптовалюту та ін. [1]. Проте у межах однієї статті розглянути усі особливості правового режиму операцій із криптовалютою в Україні та інших державах просто неможливо.

Останнім часом зріс і рівень наукових робіт. Окремі правовідносини із криптовалютою уже були предметом дослідження у дисертаціях. Наприклад, можна навести дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні» [2]. Проте такі роботи із досліджуваної теми є скоріше виключенням: 1) із усього масиву наукових розвідок українських вчених приблизно 90 % здійснено у роботах фахівців із економічних, технічних наук, і лише невелика частка – у роботах юристів; 2) із усього масиву наукових розвідок українських вчених приблизно 90 % здійснено молодими дослідниками (найчастіше студентами, інколи – аспірантами), і лише невелика частка – досвідченими науковцями. Можна назвати незначну кількість українських вчених, які досліджували відносини з приводу операцій із криптовалютою, зокрема таких, як: А.О. Вишнеvsька [3], Є.О. Галушка [4], О.М. Петрук [5], О.М. Сохацька [6], Н.Г. Яцків [7]. Можливо невисока увага до процесів обігу криптовалюти з боку юристів пояснюється невизнанням цих процесів як законодавством України, так і законодавством багатьох держав світу; а активність серед студентської аудиторії пояснюється новизною досліджуваних відносин для світової економіки, функціонування на основі новітніх комп'ютерних технологій (молодь більш активно цікавиться досягненнями науки у сфері ІТ-технологій), наявність певного духу авантюризму (вступ у відносини з купівлі-продажу криптовалюти може надати шанс швидко збагатитися), притаманного молодим людям.

Операції із криптовалютою (особливо найбільш поширеним її видом – біткойнами) пов'язані із значною кількістю правових, економіко-правових та технологічних ризиків [1, с. 36-38], проте здійснюються кожного дня у значних кількостях. Багато держав світу, державних, міждержавних і недержавних органів, установ, суб'єктів господарювання та їх об'єднань проголошують наміри розробки та впровадження нових видів криптовалюти; в Україні та світі зростає кількість правових спорів, пов'язаних із операціями з криптовалютою, видобутком (вирахуванням, майнінгом) криптовалюти, несплатою податків з доходів,

отриманих від операцій із криптовалютою; підвищується активність на міжнародних біржах криптовалюти, посилюється волатильність на цих ринках (так, наприклад, курс біткойну по відношенню до долара США та інших валют світу може змінюватися до 30% за день як у бік підвищення, так і в бік зниження), що дозволяє окремим особам та цілим міжнародним компаніям - гравцям і біржовим спекулянтам за незначний час отримувати надприбутки. Тому постає питання щодо місця держави у цих відносинах.

А отже, викладене вказує на необхідність проведення подальших досліджень правового режиму операцій із криптовалютою. У зв'язку із цим **метою статті є**: визначення можливості легалізації усіх або окремих операцій із криптовалютою в Україні та надання відповіді на питання «чи буде легалізація видобутку криптовалюти (майнінгу) корисною для держави?».

Результати дослідження. Перманентна девальвація переважної більшості матеріально-технічних цінностей та валюти абсолютно усіх держав світу викликала об'єктивне бажання диверсифікувати способи зберігання багатства. Розвиток новітніх технологій, зокрема ІТ-технологій, призвів до появи криптовалюти – комп'ютерних грошей, які допоки ще не стали альтернативою, проте вже є доповненням до класичних паперових грошей і грошей, виготовлених із дорогоцінних металів або забезпечених ними та/або іншими матеріальними цінностями.

Впродовж кількох останніх років у світі велику увагу приділяють криптовалюти як майбутньому повноцінному альтернативному варіанту готівковим коштам. Це фінансовий інструмент, який активно накопичують та використовують при операціях із обміном товарів та на біржах. Популярною криптовалюта стала завдяки анонімності, незалежності від інфляційних процесів в окремій державі, відсутності контролю над нею, захищеності, децентралізованому характеру (відсутній єдиний емісійний центр, який її виробляє), а відкритий код надає можливість кожному охочому здобути її. Завдяки тому, що попит на криптовалюту збільшується, відповідно, збільшується її ціна. Сьогодні криптовалюта стала популярною в Україні. Як і в інших державах світу у нас поширені більш ніж десять видів криптовалюти, найбільшу популярність серед яких має криптовалюта біткойн.

Різниця криптовалюти від класичних грошей полягає у тому, що вона не забезпечена жодними матеріальними цінностями, її вартість визначається обсягами емісії та співвідношенням попиту і пропозиції. Її емісію та правила купівлі-продажу визначає спеціальна комп'ютерна програма. Наприклад, програма обігу біткойнів передбачає їх емісію за геометричною прогресією на вибування до зупинки на позначці 21 млн. одиниць біткойнів приблизно у 2031-2033 році. Емісія є абсолютно децентралізованою і здійснюється у вигляді виплати винагороди особам, комп'ютерні пристрої яких будують нові комп'ютерні блоки, тобто видобувають (генерують, вираховують, «майнять») нові одиниці криптовалюти. Ці особи отримали неофіційну назву «майнери». Їхня діяльність за ознаками має схожість із господарською, а в її межах підприємницькою. Спочатку «майнери» виготовляють та/або купують спеціальні прилади, необхідні для генерування («майнінгу») криптовалюти, розробляють та запускають відповідну програму, споживають надвелику кількість електроенергії, технічно обслуговують обладнання, зараховують винагороду у вигляді одиниць (їх часток) біткойнів чи іншого виду криптовалюти на свої електронні гаманці, обмінюють криптовалюту на класичну валюту, товари, роботи чи послуги. Проте цей вид діяльності на сьогодні не є офіційно визнаний підприємництвом, оскільки українським законодавством цього не передбачено.

Статтю 32 Закону України «Про Національний банк України» визначено, що грошовою одиницею України є гривня, а випуск та обіг на території України інших грошових одиниць і використання грошових сурогатів як засобу платежу забороняються [8]. Те саме передбачено і пунктом 3.3. статті 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [9]. Криптовалюту законодавство України вважає грошовим сурогатом. Електронними грошима криптовалюта не є в силу значної кількості норм пунктів 1.13 статті 1; 14.2, 14.4, 14.21 статті 14; 15.1, 15.2, 15.3 статті 15 та інших Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів

в Україні». Цими нормами затверджується, що емітентом електронних грошей є виключно банк [9]. Пунктом 15.3 статті 15 щойно названого Закону України передбачено, що банк має право здійснювати випуск електронних грошей, номінованих лише в гривні, для використання на території України [9]. А тому криптовалюта не є електронними грошима, є грошовим сурогатом і її використання в якості платежу в Україні не просто не дозволяється, а й забороняється. Проте чинним законодавством не визначено міру і розмір відповідальності за недотримання заборони.

У розвиток вищенаведених положень НБУ протягом останніх років надав декілька роз'яснень щодо законності використання криптовалюти в Україні. Найбільш відомим серед них є Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin від 10 листопада 2014 року, згідно з яким «НБУ розглядає віртуальну валюту/криптовалюту Bitcoin як грошовий сурогат, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це протирічить нормам українського законодавства» [10]. Але, як зазначалося вище, відповідальності за недотримання норм законів України (а крім норм двох названих законів НБУ ще вказує на статтю 99 Конституції України [11], статтю 192 Цивільного кодексу України [12] та на статтю 3 Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» [13]), а тим більше роз'яснень НБУ, у законодавстві не передбачено. З іншого боку, уважне вивчення положень Роз'яснення НБУ дозволяє виявити, що «криптовалюта *Bitcoin*... грошовий сурогат... не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу...» (виділено авт. – Б.Д., О.Т.). Тобто, якщо виникне спір у судовій інстанції України чи іншої держави з приводу законності здійснення операцій із криптовалютою і суд дотримуватиметься не духу закону, а букви закону, то рішення буде не на користь держави. По-перше, у Роз'ясненні НБУ ідеться про заборону криптовалюти Bitcoin, а отже операції із такими видами криптовалюти, як: Ethereum (від англ. «ether» – ефір, ефіріум), Ripple (ріпл), Litecoin (від англ. «lite» – легкий, і англ. «coin» – монета), Peercoin (піркойн, відома також як PPCoin і PPC), Nxt (від англ. «next» – наступний), Namecoin (від англ. «name» – ім'я, і англ. «coin» – монета) та іншими не заборонені. По-друге, державі ще треба буде довести, що криптовалюта використовувалася на території України, а це складно зробити, виходячи із того, що комп'ютер, біржа криптовалюти, матеріальний товар можуть знаходитися у трьох різних країнах. По-третє, в законодавстві і Роз'ясненні НБУ ідеться про заборону використання криптовалюти в якості засобу платежу, тоді як нічого не сказано про операції із обміну, видобутку, використання в якості засобу накопичення тощо. Аналогічний правовий режим має іноземна валюта в Україні. Так, громадянам не заборонено зберігати заощадження в іноземній валюті й обмінювати іноземну валюту на гривню та іншу іноземну валюту. Українці не можуть на території України отримувати зарплату чи будь-яку винагороду в іноземній валюті, проте вони можуть заробляти чи вигравати іноземну валюту в мережі Інтернет.

З наведеного можна зробити висновок, що держава зайняла вичікувальну позицію, формально забороняючи обіг криптовалюти як конкурента національної валюти, проте реально не запроваджуючи мір кримінальної, адміністративної, господарсько-правової чи будь-якої іншої відповідальності. У багатьох державах світу, де в більшій чи меншій мірі дозволені операції із криптовалютою (можна назвати такі країни, як Австралія, Австрія, Болгарія, Бразилія, Ізраїль, Канада, КНР, Норвегія, Сінгапур, США, Тайланд, ФРН, Хорватія, Швейцарія, Японія та ін.), останню не розглядають в якості загрози національній валюті. Там якщо і є відповідальність у відносинах із криптовалютою, то об'єктом злочину чи правопорушення є не нормальне функціонування національної валюти, а, скоріше, публічні суспільні відносини у сфері фіскальної політики держави. Відповідно, і саме правопорушення полягає в ухиленні від сплати податків з доходів, отриманих від операцій із криптовалютою.

Сучасна ситуація в економіці України є достатньо складною. Втрата контролю над майже 5% території, втрата значної частини промислового потенціалу, різке підвищення витрат на ведення оборонної війни, потреба у виплаті відсотків міжнародним кредитним організаціям, пік яких припадає уже на 2019 рік тощо вимагають пошуку нових фінансових джерел. Останнім часом були запроваджені: - військовий збір; - підвищення акцизних ставок з продажів алкогольної та тютюнової продукції; - підвищення судового збору; - розширення джерел відрахувань до пенсійного фонду тощо. І в цій же ситуації в Україні кожного дня проводяться операції з криптовалютою, за кількістю і обсягом яких Україна входить до топ-10 країн світу.

Наведена інформація вказує на можливість і доцільність запровадження оподаткування усіх чи окремих операцій із криптовалютою, доходів від певних операцій із криптовалютою тощо. Але для такого запровадження оподаткування потрібно спочатку легалізувати вид діяльності, ввести його до правового поля України. Новітня історія має зворотний приклад, коли вид діяльності, що підлягав ліцензуванню та патентуванню, а доходи від нього оподатковувалися за підвищеними ставками, був заборонений. Мається на увазі ігорний бізнес. У підсумку, значна кількість суб'єктів господарювання - порушників фактично надає послуги з ігорного бізнесу, але не сплачує податків, не набуває ліцензії та не купує торгового патенту. Можна сказати, що зараз фактично суб'єкти ігорного бізнесу мають «податкові канікули». Так само можна сказати, що фактично мають «податкові канікули» і суб'єкти господарювання та особи, які проводять операції із криптовалютою.

Легалізувати операції із криптовалютою, тобто визнати більшу частину з них видами господарської діяльності, в Україні не складно. Достатньо лише внести декілька змін до названих вище та інших норм законодавства. Проте у цьому випадку з'явиться альтернатива класичній національній грошовій одиниці України – гривні. А отже, постануть питання чому криптовалюта знаходиться у привілейованому стані перед класичною іноземною валютою та є прирівняною до національної валюти. Крім цього однією із ознак криптовалюти є анонімність. Без особистого зізнання власника гаманця криптовалюти інші особи майже не мають шансів дізнатися його особу. А в випадку легалізації операцій із криптовалютою і, особливо, запровадження їх оподаткування, держава повинна буде їх контролювати. В ситуації, коли держава це робити не зможе, легалізація й оподаткування операцій із криптовалютою виглядатиме лише як підтвердження слабкості і неспроможності держави. На сьогодні і так існує багато прикладів державної слабкості, наприклад, коли терористи та колаборанти отримують українські пенсії, а то й престижну роботу в органах державної влади та місцевого самоврядування України; коли сили поліції і ЗСУ не можуть припинити варварське винищення українських лісів від копачів янтарю; коли рішення господарських та інших судів після проходження усіх інстанцій банально не виконуються, як правило, нібито через відсутність грошей у відповідача тощо...

Проте держава цілком безпечно і з вигодою для себе може прирівняти режим використання криптовалюти із відповідним режимом класичної валюти, але не національної, а зарубіжної. У цьому випадку не будуть порушені наведені вище норми законодавства. Так, в силу положень Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» криптовалюта не є і не стане повноцінними електронними грошима. Проте такими на території України не є й іноземна валюта. По-друге, у цьому випадку не треба буде вносити велику кількість змін до нормативних актів. По-третє, громадяни та суб'єкти господарювання України, які зберігають заощадження у криптовалюті, купують чи продають криптовалюту, не будуть вважатися і відчувати себе порушниками або злочинцями. І це не менш вигідно державі, яка все одно майже не може отримати інформацію про такі заощадження чи операції купівлі-продажу.

Із легалізацією операцій із криптовалютою держава не просто може, а повинна визнати видобуток (майнінг) криптовалюти видом господарської діяльності. Враховуючи його високу рентабельність (в середньому строк окупності обладнання (найдешевше і з відносно

невисокими потужностями в мережі Інтернет оцінюється в середньому у 10 тисяч доларів США) становить від 6 до 12 місяців), велику суспільну небезпечність (зокрема, високий ризик виникнення короткого замикання і пожежі; також до кінця невідомо як на людину, тварин та навколишнє природне середовище впливає скупченість різноманітного електромагнітного і комп'ютерного обладнання), а також наявність спеціальних знань та вмінь виконавців (без належного контролю вони можуть завдати шкоди комп'ютерним мережам та іншим користувачам мережі Інтернет), цей вид діяльності має бути ліцензованим і знайти місце у статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [14]. У розвиток цієї норми мають бути розроблені і прийняті відповідні ліцензійні умови, а пунктом 20 постанови КМУ «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» [15] повноваження з виконання обов'язків державного органу з питань ліцензування слід покласти на СБУ. Остання виступає органом ліцензування діяльності, пов'язаної з розробленням, виготовленням, постачанням спеціальних технічних засобів для зняття інформації з каналів зв'язку та інших технічних засобів негласного отримання інформації [15], а також має фахівців, спроможних оцінити обсяги видобутку (майнінгу) криптовалюти.

Крім ліцензування держава повинна буде запровадити й оподаткування нового легального виду господарської діяльності – видобутку («майнінгу») криптовалюти шляхом внесення доповнень до Податкового кодексу України [16]. Видається, що ставка податку на прибуток повинна бути такою ж, як і для переважної більшості видів господарської діяльності. І разом із запровадженням оподаткування до порушників можуть бути застосовані норми Кримінального кодексу України (зокрема, статті 212 «Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)») [17] та/або норми Кодексу України про адміністративні правопорушення (зокрема, статей 163-1; 163-2; 163-3; 163-4) [18].

Одним із головних аргументів на користь визнання видобутку («майнінгу») криптовалюти видом господарської діяльності та запровадження оподаткування доходів, отриманих від цієї діяльності, є можливість забезпечення ефективного виявлення осіб та суб'єктів господарювання, які цим видом діяльності займаються. Фіскальні органи, орган ліцензування – СБУ, правоохоронні органи можуть зробити це через показник дуже високого рівня споживання електроенергії.

Суму податку, яка буде пропорційною кількості видобутих одиниць криптовалюти, можна визначити трьома способами. Перший полягає у тому, що «майнер» добровільно, наприклад, один раз на місяць надаватиме уповноваженим особам фіскальної служби доступ до програми «майнінгу» та своїх гаманців криптовалюти. Останні перевірятимуть кількість видобутих одиниць і вираховують суму податку. Проте навряд чи «майнер» захоче добровільно надати сторонній особі доступ до своєї програми, а тим більше до своїх гаманців. При цьому, він може безкоштовно створити будь-яку кількість таких гаманців і надавати на перевірку далеко не всі із них. На цей випадок слід запропонувати фіскальним органам застосовувати другий спосіб визначення суми податку: фахівці комісійно перевірятимуть потужність обладнання, проведуть розрахунки, визначатимуть середньомісячний показник видобутих одиниць криптовалюти і на його основі – суму податку. Якщо ж у «майнера» траплятимуться аварії, збої у постачанні електроенергії чи інші форс-мажорні обставини, – він має негайно повідомляти фіскальний орган та ліцензіата про тимчасове припинення діяльності. Так само він буде зобов'язаний інформувати названі контролюючі органи й у випадку відновлення своєї діяльності. Втім, якщо він цього не зробить, останні зможуть самі виявити відновлення діяльності із видобутку («майнінгу») криптовалюти за відновленням надвисокого рівня споживання електроенергії. Є ще і третій спосіб – визначення суми податків пропорційно кількості витраченої електроенергії. Проте цей спосіб, як і перший, може бути неефективним через застосування різними «майнерами» різного обладнання, яке може споживати більшу чи меншу кількість електроенергії за однакової потужності видобутку.

Висновки. Отже, на основі проведеного дослідження запропоновано законодавчо прирівняти правовий режим операцій із криптовалютою та із класичною іноземною валютою. У цьому випадку норми Конституції України, кодексів, законів і підзаконних НПА не будуть порушені, а громадяни та суб'єкти господарювання України зможуть на законних підставах зберігати, обмінювати криптовалюту, а також заробляти її шляхом видобутку (вирахування, генерування, «майнінгу»). Останній вид діяльності необхідно визнати новим легальним видом господарської діяльності, який через високий рівень рентабельності та велику суспільну небезпечність і наявність спеціальних знань та вмінь виконавців має бути ліцензованим і знайти місце у статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» та відповідних ліцензійних умовах. Органом ліцензування має стати СБУ, яка є таким органом при ліцензуванні максимально схожого з усіх ліцензованих виду господарської діяльності та має відповідних фахівців. Доходи, отримані від здійснення цього виду діяльності запропоновано оподатковувати за загальними правилами та ставкою. Виявляти осіб та/або суб'єктів господарювання, які здійснюють видобуток (вирахування, «майнінгу») криптовалюти, представники фіскальних органів, правоохоронних органів та органу ліцензування можуть за показниками надвисокого рівня споживання електроенергії у порівнянні з іншими видами господарської діяльності. Також можна запропонувати три шляхи визначення суми податків: 1) через надання доступу представникам фіскального органу до комп'ютерної програми та гаманців криптовалюти; 2) через розрахунок представниками фіскального органу середньомісячного обсягу видобутку одиниць криптовалюти для певного обладнання і, відповідно, пропорційно йому – суми податку; 3) пропорційно кількості витраченої електроенергії.

Таким чином, видається, що легалізація або визнання видобутку (вирахування, генерування, «майнінгу») криптовалюти видом господарської діяльності, запровадження його ліцензування, оподаткування доходів, отриманих від нього, буде корисною для держави, оскільки дозволить їй вийти із патової ситуації, яка склалася у відносинах із «майнерами», а також сприятиме наповненню Державного бюджету вкрай дефіцитними додатковими фінансовими ресурсами. Зрозуміло, що викладене у статті є лише схемою, яка на основі майбутніх розвідок у наступних роботах повинна отримати конкретику із чіткими пропозиціями до законів і підзаконних НПА України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Деревянко Б. В. Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України / Б. В. Деревянко // Форум права: електрон. наук. фахове вид. — 2017. — № 3. — С. 33—39. — URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_8.pdf
2. Проценко А. Т. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Проценко Андрій Тарасович. — К., 2016. — 202 с.
3. Вишневецька А.О. Роль криптовалюти для інформаційної економіки України та світу / А.О. Вишневецька // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. Економічні науки. — 2017. — № 47. — С. 13—17.
4. Галушка Є.О. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку / Є.О. Галушка, О.Д. Пакон // Молодий вчений. — 2017. — № 4 (44). — С. 634—638.
5. Петрук О.М. Сутність криптовалюти як методологічна передумова її облікового відображення / О.М. Петрук, О.С. Новак // Вісник ЖДТУ. Сер. Економічні науки. — 2017. — № 4 (82). — С. 48—55.
6. Сохацька О. Криптовалюти: засіб платежу чи інвестиційний інструмент? / О. Сохацька, Курант Т. // Перші наукові читання пам'яті С.І. Юрія: збірник наук. праць / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. — 26 лист. 2015 р., м. Тернопіль. — Тернопіль: ТНЕУ, 2015. — С. 42—47.
7. Яцків Н.Г. Перспективи використання технології блокчейн у мережі інтернет речей / Н.Г. Яцків, С.В. Яцків // Науковий вісник НЛТУ України. — 2016. — Випуск 26.8. — С. 381—387.
8. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1996 року № 679—XIV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — № 29. — Ст. 238.
9. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2346—III / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 29. — Ст. 137.

Деревянко Б.В. Про визнання видобутку («майнінгу») криптовалюти видом господарської діяльності / Б.В. Деревянко, О.А. Туркот // Економіка та право. — 2018. — № 1 (49). — С. 52—59.

10. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin : Роз'яснення Національного банку України від 10 листопада 2014 року [Електронний ресурс] / Національний банк України // Національний банк України: сайт. — Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608
11. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96—ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
12. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435—IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40-44. — Ст. 356.
13. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: Декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року № 15-93 / Кабінет Міністрів України // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 17. — Ст. 184.
14. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 року № 222—VIII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 23. — Ст. 158.
15. Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 року № 609 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України // Законодавство України: сайт. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF>
16. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755—VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 13-14, 15-16, 17. — Ст. 112.
17. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341—III / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 25-26. — Ст. 131.
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073—X / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради Української РСР. — 1984. — додаток до № 51. — Ст. 1122.

REFERENCES

1. Derevianko B.V. Ryzyky zdiisnennia operatsii z kryptovaliutoiu (bitkoinamy) hromadian i subiektiv hospodariuvannia Ukrainy. Forum prava. 2017. No. 3: 33—39. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_8.pdf [in Ukrainian].
2. Protsenko A.T. Pravove rehuliuвання obihu elektronnykh hroshei v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. K., 2016 [in Ukrainian].
3. Vyshnevskaya A.O. Rol kryptovaliuty dlia informatsiinoi ekonomiky Ukrainy ta svitu. Zbirnyk naukovykh prats Cherkasko ho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Ser. Ekonomichni nauky. 2017. No. 47: 13—17 [in Ukrainian].
4. Halushka Ye.O. Sutnist kryptovaliut ta perspektyvy yikh rozvytku. Molodyi vchenyi. 2017. № 4 (44): 634—638 [in Ukrainian].
5. Petruk O.M., Novak O.S. Sutnist kryptovaliuty yak metodolohichna peredumova yii oblikovoho vidobrazhennia. Visnyk ZhDTU. Ser. «Ekonomichni nauky». 2017. No. 4 (82): 48—55 [in Ukrainian].
6. Sokhatska O., Kurant T. Kryptovaliuty: zasib platezhu chy investytsiinyi instrument? Pershi naukovi chytannia pamiati S.I. Yurii: zbirnyk nauk. prats. Za red. d.e.n., prof. O.P. Kyrylenko (26.11.2015. m. Ternopil). Ternopil: TNEU, 2015. S. 42—47 [in Ukrainian].
7. Yatskiv N.H., Yatskiv S.V. Perspektivy vykorystannia tekhnolohii blokchein u merezhi internet rechei. Naukovi visnyk NLTU Ukrainy. 2016. Vypusk 26.8: 381—387 [in Ukrainian].
8. Pro Natsionalnyi bank Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 20.05.1996 No. 679-XIV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1999. No. 29. St. 238 [in Ukrainian].
9. Pro platizhni systemy ta perekaz koshtiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 № 2346-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. No. 29. St. 137 [in Ukrainian].
10. Roziasnennia shchodo pravomirnosti vykorystannia v Ukraini «virtualnoi valiuty/kryptovaliuty» Bitcoin: Roziasnennia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 10.11.2014. Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608 [in Ukrainian].
11. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 No. 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996. No. 30. St. 141 [in Ukrainian].
12. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 No. 435—IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. No. 40—44. St. 356 [in Ukrainian].
13. Pro systemu valiutnoho rehuliuвання i valiutnoho kontroliu: Dekret Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19.02.1993 No. 15—93. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. No. 17. St. 184 [in Ukrainian].
14. Pro litsenzuvannia vydiv hospodarskoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 02.03.2015 No. 222-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Ra dy Ukrainy. 2015. No. 23. St. 158 [in Ukrainian].

Деревянко Б.В. Про визнання видобутку («майнінгу») криптовалюти видом господарської діяльності / Б.В. Деревянко, О.А. Туркот // Економіка та право. — 2018. — № 1 (49). — С. 52—59.

15. Pro zatverdzhennia pereliku orhaniv litsenzuvannia ta vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.08.2015 No. 609. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].
16. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 02.12.2010 No. 2755-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011. No. 13—14, 15—16, 17. St. 112 [in Ukrainian].
17. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 No. 2341-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. No. 25—26. St. 131 [in Ukrainian].
18. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984 No. 8073-X. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR. 1984. Dodatok do No. 51. St. 1122 [in Ukrainian].

Б.В. Деревянко, О.А. Туркот

ПРО ВИЗНАННЯ ВИДОБУТКУ («МАЙНІНГУ») КРИПТОВАЛЮТИ ВИДОМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Запропоновано правовий режим операцій із криптовалютою прирівняти до правового режиму операцій із зарубіжною валютою; легалізувати видобуток (майнінг) криптовалюти як виду господарської діяльності, запровадити його ліцензування (органом ліцензування призначити СБУ) та оподаткування доходів від нього. Підсумовано, що легалізація видобутку (майнінгу) криптовалюти буде корисною для держави та сприятиме наповненню Державного бюджету.

Ключові слова: криптовалюта, біткойн, «майнінг», господарська діяльність, ліцензування, оподаткування.

Б.В. Деревянко, О.А. Туркот

О ПРИЗНАНИИ ДОБЫЧИ («МАЙНИНГА») КРИПТОВАЛЮТЫ ВИДОМ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Предложено правовой режим операций с криптовалютой уравнивать с правовым режимом операций с иностранной валютой; легализовать добычу (майнинг) криптовалюты в качестве вида хозяйственной деятельности, ввести его лицензирование (органом лицензирования назначить СБУ) и налогообложение доходов от него. Сделан вывод, что легализация добычи (майнинга) криптовалюты будет полезна для государства и будет способствовать наполнению Государственного бюджета.

Ключевые слова: криптовалюта, биткоин, «майнинг», хозяйственная деятельность, лицензирование, налогообложение.

B.V. Derevyanko, O.A. Turkot

ABOUT LEGALIZATION OF EXHAUST ("MAINING") CRYPTOCURRENCY BY THE TYPE OF ECONOMIC ACTIVITY

In Ukraine, the cryptocurrency is viewed as a monetary surrogate. In many countries of the world, operations with cryptocurrency are more or less permitted. You can name countries such as Australia, Austria, Bulgaria, Brazil, Israel, Canada, China, Norway, Singapore, USA, Thailand, Germany, Croatia, Switzerland, Japan and others. On the basis of objective analysis and the study of examples from foreign experience, the legal regime of operations with the cryptocurrency is proposed to equalize with the legal regime of operations with foreign currency; legalize the mining of the cryptocurrency as a type of economic activity, introduce its licensing and taxation of income from it. Citizens of Ukraine are not forbidden to keep savings in foreign currency and exchange foreign currency for hryvnia and other foreign currency. Ukrainians can not receive wages or any remuneration in foreign currency on the territory of Ukraine, but they can earn or win foreign currency on the Internet. The same regime should receive cryptocurrency. And operations on mining of cryptocurrency should be licensed as highly profitable and requiring a special knowledge and skills type of economic activity. Applying income tax to miners is offered on general terms. Three ways of determining the amount of taxes are proposed: 1) granting access to representatives of the fiscal body to the computer program and purses of the cryptocurrency; 2) through the calculation by the representatives of the fiscal body of the average monthly volume of production of units of crypto currency for a certain equipment and, accordingly, in proportion to it, the amount of tax; 3) in proportion to the amount of electricity spent. The last two look the most real. In the case of taxation of operations on «mining» of cryptocurrencies, the state through the amount of electricity consumed can identify and control miners. It is concluded that the legalization of the state of the budget.

Keywords: cryptocurrency, Bitcoin, mining, economic activity, licensing, taxation.